

אחרוני היהודים באפגניסטן עולים ארצה לאחר מלחמת יום הכיפורים (1973)

שלושת המסמכים שהעבירה אסנת, עם כל חשיבותם לתולדות יהודי אפגניסטן, אינם מביאים את סיפור עלייתם של אחרוני היהודים באפגניסטן במלואו. הם בהחלט מסקרנים ודורשים חקירה ודרישה בקרב היהודים האחרונים שיצאו מאפגניסטן (שעודם בחיים). כדי להשלים את התמונה, יש לאתר אותם ולערוך סדרת ראיונות עם אותם 'עולים' כדי להשלים את התמונה. המעורבות של 'המוסד' בעלייתם של יהודי אפגניסטן לפני כ-46 שנים היא מאוד פיקנטית ומעוררת שאלות: האם היו שליחי 'מוסד' שהגיעו לאפגניסטן באותן שנים? [נרמז שניתן לרכוש דרכון אפגני]; האם בארכיון הציוני או בארכיון 'המוסד' יש מסמכים נוספים המבהירים את התמונה?

באשר לבאלך: נאמר שהם יהודים קדומים ויש ספק בעיניי כי רק ב-1850 דוסט מוחמד ח'אן, האמיר האפגני, כבש את באלך מידי האמיר של בוכרה. היהודים בבאלך היו חלק מאזורי השליטה הבוכרית ובהתאם דיברו בוכרית ונהגו כבוכרים. בספרי 'מאחורי מסך המשי', עמ' 201, נאמר: "המרכז היהודי בהראת סיפק לבאלך, לפי הצורך, רבנים, מלמדים, חזנים, שוחטים ומוהלים. הם פעלו תחת עינו הפקוחה של המולא בהראת. בשנת 1911 הגיעו לעיר (באלך) 500 משפחות של מתיישבים אפגניים, הוקמה שכונה יהודית ובאזאר לא הרחק מחורבותיה של באלך העתיקה. בשנות ה-30 (של המאה ה-20) הייתה הקהילה בתהליך של ירידה... באמצע שנות ה-30 של המאה ה-20 פעלו באפגניסטן מאות סוכנים נאציים שפגעו ביהודי באלך ובהוראתם נהרסו בתי היהודים והם נאלצו לחיות מתחת לכיפת השמים..."

בן-ציון יהושע-רז

4.2.2019